

О. М. Згурська,
здобувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

O. Zhurska,
Postgraduate of Department of marketing and international trade,
National University of life and environmental sciences of Ukraine, Kiev

INVESTMENT ACTIVITY AS FACTOR OF PROVIDING OF COMPETITIVE EDGES OF ENTERPRISES ARE FROM PROCESSING OF MILK

У статті розглянуто систему факторів формування конкурентних переваг підприємств молокопереробної галузі. Також визначено роль сприятливого інвестиційного клімату в забезпеченні конкурентних переваг молокопереробних підприємств. Враховуючи посилення конкурентної боротьби між підприємствами галузі за обмежені сировинні ресурси, за ринки збуту, за споживачів в умовах посилення міжнародної конкуренції, пріоритетним для підприємств молокопереробної галузі стає залучення інвестицій як вітчизняних, так і іноземних. Проаналізовано обсяги інвестицій молокопереробних підприємств. Узагальнено перелік заходів, виконання яких значно підвищить інвестиційну привабливість підприємств молокопереробної галузі.

In the article the considered factors of forming of competitiveness of dairy enterprises. Also certainly role of favourable investment climate in providing of competitive edges of dairy enterprises. Taking into account strengthening of competitive activity between the enterprises of industry for the limited sources of raw materials, for the markets of sale, for users in the conditions of strengthening of international competition, priority for the dairy enterprises is become by bringing in of investments of both domestic and foreign. The volumes of investments of dairy enterprises are analysed. Generalized list of measures implementation of which will promote the investment attractiveness of dairy enterprises.

Ключові слова: фактор, інвестиції, конкурентна перевага, конкурентоспроможність, молокопереробні підприємства, молочна продукція.

Key words: factor, investments, competitive edge, competitiveness, dairy enterprises, suckling products.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Конкурентоспроможність молокопереробних підприємств визначається безліччю факторів, передусім споживчими властивостями товарів, мірою маркетингової їх підтримки, характеристиками цільових ринків, поведінкою споживачів, потенціалом і ресурсами підприємства. Великого значення набуває наявність сприятливого інвестиційного клімату для забезпечення конкурентних переваг молокопереробних підприємств та можливості перспективного зростання ринкових часток в певних сегментах. Враховуючи посилення конкурентної боротьби між підприємствами галузі за обмежені сировинні ресурси, за ринки збуту, за споживачів в умовах посилення міжнародної конкуренції, пріоритетним для кожної країни, а також для підприємств мо-

локопереробної галузі, стає залучення інвестицій як вітчизняних, так і іноземних. В сучасних умовах конкурентні переваги підприємств молокопереробної галузі повинні бути значними з погляду умов конкуренції і відповідати ключовим факторам успіху; бути стійкими в нестабільному ринковому середовищі і недоступними для легкого відтворення конкурентами.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретико-методологічним проблемам економічної сутності інвестицій, їх аналізу та оцінювання ефективності присвячені праці вітчизняних і зарубіжних науковців: В. Алексійчука, Т. Бєня, П. Березівського, В. Беренса, Г. Бірмана, І. Бланка, М. Бромвіча, І. Бузової,

Рис. 1. Система факторів конкурентних переваг молокопереробного підприємства

Д. Василюк, П. Віленського, П. Гайдучього, Л. Дж. Гітмана, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Джонка, М. Ільчука. Проблеми розвитку та дослідження ринку молока й молочної продукції привертають увагу таких українських вчених, як В.Г. Андрійчук, В. Бойко, М.М. Ільчук, З. Васильченко, С. Васильчак, М. Дем'яненко, В. Зимовець, М.П. Коржинський, Ю. Коваленко, М. Коденська, В. Криворучко, А. Кульман, Л.О. Мармуль, В. Месель-Веселяк, Т.Л. Мостенська, О.С. Олійник, П. Саблук, І.Н. Топіха, В. Точілін, Д.Ф. Харківський, М. Чумаченко, О.О. Швець, О.М. Шпичак.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Визначити чинники формування конкурентоспроможності агропромислових підприємств молокопереробної галузі. Розглянути інвестиційну діяльність як чинник забезпечення конкурентних переваг молокопереробних підприємств.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Умови господарювання підприємств, що склалися в Україні в процесі становлення ринкової економіки, висувають жорсткі вимоги до підвищення ефективності використання усіх видів ресурсів, зниження витрат на виробництво, підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, що виробляється. Це повною мірою стосується й підприємств молокопереробної галузі. Але багато суб'єктів господарської діяльності не можуть виконати зазначених вимог у зв'язку з використанням фізично зношених і морально застарілих основних фондів, енерго- і матеріаломістких виробничих процесів. Тому забезпечення конкурентоспроможності підприємств неможливе без активізації інвестиційної діяльності.

Проте гостра нестача інвестиційних ресурсів робить актуальним вивчення питань, пов'язаних з ефективним їх використанням. Збільшення обсягів інвестицій повинне супроводжуватись підвищенням їх конкурентоспроможності, що сприятиме розвитку виробництва та стабільному економічному зростанню.

Конкурентоспроможність молокопереробних підприємств базується на конкурентоспроможності власної продукції, яка, в свою чергу, визначається сукупні-

стю її споживчих та економічних характеристик, що забезпечують в умовах ринкового середовища повноцінне задоволення потреб покупців і отримання прибутку товаровиробниками в обсягах, які дозволяють вести розширене відтворення виробництва.

Сучасний споживач, насамперед, зацікавлений в отриманні товару з сукупністю характеристик, які, з точки зору якості, відповідають встановленим стандартам за доступними цінами, а його товаровиробник — в можливості прибуткового виробництва продукції; тоді як суспільство — в його екологічній безпеці.

В умовах посилення міжнародної конкуренції, пріоритетним для кожної країни стає формування конкурентних переваг (рис. 1).

Виходячи із вищесказаного, підвищення конкурентоспроможності молочної продукції переробних підприємств передбачає цілеспрямований вплив, в першу чергу, на внутрішньогосподарські фактори, які визначають її рівень, з урахуванням дії зовнішнього середовища. Останні, в значній мірі, формуються кон'юнктурою ринку, яка виступає одним із факторів забезпечення конкурентоспроможності підприємства, підвищення прибутковості за рахунок зниження витрат та покращення якісних показників молочної продукції.

На сьогоднішній день, їх основним джерелом є інноваційна діяльність підприємств, тобто, пошуків впровадження нових технологій та продуктів, концепцій управління та винаходів, які будуть сприяти не тільки розвитку самого підприємства, а й розвитку країни в цілому [4, с. 33].

Безперечно, ринок молока та молокопродуктів формується не лише пропозицією на ринку та системою регулювання державою, а й попитом на ринку молока та молочної продукції.

Сучасні умови та тенденції функціонування регіонального ринку молока і молочних продуктів Київської області створюють передумови для підвищення рівня концентрації і спеціалізації виробництва в галузі. Потужні молокопереробні підприємства мають сталі, міцні господарські зв'язки з постачальниками матеріально-технічних ресурсів і споживачами продукції; пропонують конкурентоспроможну продукцію і намагаються задовольняти потреби різних прошарків населення.

Таблиця 1. Обсяги залучених інвестицій підприємствами, 2012 рік

Назва підприємства	Напрями інвестицій	Обсяги інвестицій, млн грн.
Підприємства Яготинського району: ТОВ «АгрологістикаУкраїни» ТОВ «Спецтехніка» Сільськогосподарські підприємства району	- будівництво третьої черги елеватора;	19,5
	- технічне переоснащення потужностей;	7,6
	- придбання сільськогосподарської техніки, основного стада, майнові паї	13,6
ПАТ «Яготинський маслозавод»	- обладнання творожного цеху	19,6
Компанія «Данон-Україна»	- модернізація підприємств, зокрема:	73
	- ПАТ «Галактон» (Київ);	12
	- ТОВ «Данон-Дніпро» (Херсон);	21
	- ПАТ «Кременчуцький міський молокозавод»	40
ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат»	-будівництво другої черги виробничих потужностей, зокрема:	120
	- на технологічне обладнання;	70
	- в будівельно-технічні роботи	50

Таким чином, для того, щоб послідовно обґрунтувати стан та визначити ефективність молокопереробних підприємств, з метою вивільнення виробничого і ринкового потенціалу, потрібно визначити фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємств. Такими факторами є: система сертифікації та стандартизації, затрати на виробництво, прибуток від виробництва молока, витрати на переробку та підготовку до збуту та прибуток від переробки.

Не менш важливим фактором, який впливає на конкурентоспроможність агропромислових підприємств молокопереробної галузі є наявність сприятливого інвестиційного клімату (табл. 1).

Порівнюючи дані трьох досліджуваних підприємств (табл. 1), можемо зробити такі висновки. Найбільший обсяг залучених коштів в ТОВ "Білоцерківський молочний комбінат" — 120 млн грн. На підприємстві заплановано випуск як традиційних молочних продуктів: молоко, кефір, сметана у сучасних зручних упаковках, так і новинок в сировинній групі, нових молочних напоїв в групах функціональних продуктів і продуктів для здоров'я. Окремим проектом заплановано комплекс заходів по виводу на ринок інноваційних продуктів для дітей.

У перспективі в Білоцерківському районі передбачається будівництво потужного логістичного центру (інвестиції біля 7 мільйонів доларів США), а також будівництво готельно-ресторанного комплексу (інвестиції складуть біля 3 мільйонів доларів США) [7].

Компанія "Данон-Україна" інвестувала кошти в розмірі 73 млн грн. Також варто зазначити те, що компанія "Данон-Україна", планує в поточному році збільшити інвестиції в свої підприємства на 37% — до 100 млн грн. У компанії відмітили, що кошти, в певному обсязі, будуть спрямовані на покращення якості продукції та розширення її асортименту. Окрім цього, у поточному 2013 році компанія буде продовжувати підтримку проектів розвитку в Україні молочних ферм і кооперативів, а також інвестує в соціальні проекти понад

1 млн грн. У листопаді 2012 року "Данон-Україна", в числі інших ініціаторів проекту, запустила кооперативну навчальну ферму в Дніпропетровській області. Перша черга ферми розрахована на утримання 60 корів. Відкриття другої черги на таку ж кількість поголів'я було заплановано в першому півріччі 2013 року [6].

Якщо порівнювати обсяги інвестицій ПАТ "Яготинський маслозавод" з іншими двома досліджуваними підприємствами, то можна побачити, що він найменший і складає 19,6 млн грн. Так, відповідно до заходів Програми залучення інвестицій та поліпшення інвестиційного клімату в Яготинському районі на 2010—2012 роки значна увага приділялася пошуку ефективних інвесторів. У 2011 році, за оперативними даними підприємств, освоєно 92,1 млн гривень інвестиційних коштів, в т.ч. в основний капітал 77,0 млн грн. Темп росту до періоду минулого року становить 126,9 відсотки [9].

В індивідуальне житлове будівництво залучено в 2012 році 6,852 млн гривень, та введено в дію 2,3 тис. кв. м. житла, що на 20 % більше ніж за відповідний період минулого року. Обсяг прямих іноземних інвестицій по району наростаючим підсумком складає 1294 тис. дол. США, темп росту 107,4 відсотка. За прогнозом на 2013 рік, обсяг іноземних інвестицій зросте на 7,7 відсотки [9].

Сьогодні у ПАТ "Яготинський маслозавод" є всі атрибути зрілого підприємства — оптимальна виробнича платформа, розвинена система дистрибуції і продажів, грамотно збудована організаційна структура. ПАТ "Яготинський маслозавод" притримується стратегії завоювання і утримання лідерських позицій на ринку, що дозволяє постійно нарощувати обороти і збільшувати капіталізацію компанії, хоча це і вимагає значних вкладень в маркетинг та розвиток дистрибуції. Підприємство і надалі повинне притримуватися даної стратегії, щоб у майбутньому міцно закріпитися на позиції лідера, і зазнавати меншого впливу з боку своїх найбільших конкурентів — холдинг "Данон-Юнімілк" та ПАТ "Білоцерківський молочний комбінат".

В умовах глобалізації та інтеграції у світовий економічний простір, універсальним критерієм стратегії розвитку молокопродуктового підкомплексу АПК та України в цілому — це конкурентоспроможність вітчизняних молокопереробних підприємств як імовірність реалізації конкурентних переваг на внутрішньому та зовнішньому ринках молочної продукції. Загострення конкурентної боротьби, яке спостерігається сьогодні, з одного боку, сприяє розвитку науково-технічного процесу, що постійно примушує застосовувати кращі технології, збільшувати обсяги інвестицій для ефективного розвитку та функціонування; раціонально використовувати ресурси; швидко реагувати на зміну попиту.

ВИСНОВКИ

Для економіки в цілому, збільшення обсягів інвестицій означатиме посилення позицій вітчизняних молокопереробних підприємств як на внутрішньому, так і на світовому ринках; розширення можливостей для виходу на зарубіжні ринки, характерні високою платоспроможністю; розвиток торгової та економічної співпраці. Поліпшення інвестиційного клімату, що принесе додаткові надходження засобів в економіку країни, сприятиме її оздоровленню, зміцненню і розвитку конкурентоспроможного молокопродуктового підкомплексу АПК України. Для здійснення вищезазначених заходів потрібно підвищувати інвестиційну привабливість підприємств молокопереробної галузі, а саме:

- здійснювати жорсткий державний контроль за якістю молока-сировини — для чого необхідно привести у відповідність стандарти із вимогами СОР;

- стабілізувати закупівельні ціни на молоко — доцільно створити єдине фермерське агентство з продажу молока, що врахує інтереси всіх його виробників, а не кожного окремо;

- запровадити пільгове кредитування учасників ринку молока та молочних продуктів — розробити дієві програми на основі встановлення партнерських зв'язків із банками;

- встановити чіткий контроль за здійсненням інвестування — доцільно створити на молокопереробних підприємствах інженерні групи, які відповідатимуть за впровадження інвестицій.

Узагальнюючи вищевикладене, необхідно зазначити, що інтеграція України до СОР, стратегічний курс на набуття членства в ЄС, ставлять перед вітчизняним виробником молочної продукції нові завдання. Одним з головних завдань є необхідність дотримання всіх нормативних вимог, що висувуються до молочної продукції не тільки на рівні національного законодавства, а й тих, що передбачені міжнародними технічними регламентами.

Література:

1. Азоев Г.Л., Челенков А.П. Конкурентные преимущества фирмы. — М.: ОАО "Типография "НОВОСТИ"", 2000. — 256 с.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс. — 2-е изд., перераб. и доп. / И.А. Бланк. — К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. — 552 с.
3. Гончаров В. Факторы конкурентоспособности агропродовольственного комплекса / В. Гончаров // Проблемы конкурентоспособности агропродовольственного комплекса РФ и факторы ее повышения / Сб.

науч. Трудов ВИАПИ им. А.А. Никонова, 2008. — Вып. 21. — С. 43—47.

4. Ілляшенко С.М. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: монографія / С.М. Ілляшенко — Суми: ТОВ "Друкарський дім "Папірус", 2011. — 644 с.

5. Колотуша М. Інноваційна активність підприємств харчової промисловості: упорядкування та динаміка параметрів (таблиці) / М. Колотуша, С. Петруха // Економіст. — 2007. — № 3. — С. 35—81.

6. Офіційний сайт компанії "Danone" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.danone.ua>

7. Офіційний сайт ТОВ "Білоцерківський молочний комбінат" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bmk.com.ua/press-tsentr.php?id=10&lng=ua>

8. Рашевська Т.О. Перспективи створення нанотехнологій молочних продуктів функціонального призначення / Т.О. Рашевська, А.І. Українець // Молочна промисловість. — 2008. — № 1. — С. 65—71.

9. Розвиток інвестиційного клімату на ПАТ "Яготинський маслозавод" [Електронний ресурс]: / матеріал ПАТ "Яготинський маслозавод". — Режим доступу: http://www.milkalliance.com.ua/entr_yagotyyn.php

10. Статистична інформація [Електронний ресурс]: / матеріал Державного комітету статистики України. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

References:

1. Azoev, G.L. and Chelenkov, A.P. (2000), Konkurentnye preimushhestva firmy [Competitive advantages of the company], Tipografija "NOVOSTI", Moscow, Russia.
2. Blank, I.A. (2006), Investicionnyj menedzhment: Uchebnyj kurs [Investment management], 2nd ed., Jel'ga Nika-Centr, Kyiv, Ukraine.
3. Goncharov, V. (2008), "Factors of competitiveness of agrifood sector", Sb. nauch. Trudov VIAPIm. A.A. Nikonova, vol. 21, pp. 43—47.
4. Illiashenko, S.M. (2011), Problemy i perspektyvy rynkovo-orientovanoho upravlinnia innovatsijnym rozvytkom [Problems and prospects of market-oriented management of innovative development], Drukars'kyj dim "Papyrus", Sumy, Ukraine.
5. Kolotusha, M. (2007), "The innovative activity of enterprises of the food industry: ordering and dynamics of parameters (table)", Ekonomist, vol. 3, pp. 35—81.
6. Danone Ukraine (2013), available at: <http://www.danone.ua> (Accessed 17 Dec 2013).
7. BilaTserkva dairy plant (2013), available at: <http://bmk.com.ua/press-tsentr.php?id=10&lng=eng> (Accessed 17 Dec 2013).
8. Rashevs'ka, T.O. and Ukrainets', A.I. (2008), "Perspectives of creation of nanotechnology for dairy products of functional purpose", Molochna promyslovist', vol. 1, pp. 65—71.
9. Milk Alliance (2013), "Development of investment climate PJSC "Yagotynsky butter plant", available at: http://milkalliance.com.ua/en/entr_yagotyyn.php (Accessed 17 Dec 2013).
10. State Statistics Committee of Ukraine (2013), Statistical information, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 17 Dec 2013).

Стаття надійшла до редакції 18.11.2013 р.